

EUROOPA PARLAMENT

2009–2014

Tööhõive- ja sotsiaalkomisjon

2010/2272(INI)

24.3.2011

RAPORTI PROJEKT

Puudega isikute liikuvus ja kaasamine ning puudega inimeste Euroopa strateegia 2010–2020
(2010/2272(INI))

Tööhõive- ja sotsiaalkomisjon

Raportöör: *Ádám Kósa*

PR_INI

SISUKORD

	lk
EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK.....	3
SELETUSKIRI	9

EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

puudega isikute liikuvuse ja kaasamise ning puudega inimeste Euroopa strateegia 2010–2020 kohta (2010/2272(INI))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse Euroopa Liidu põhiõiguste hartat¹;
- võttes arvesse ühenduse töötajate sotsiaalsete põhiõiguste hartat²;
- võttes arvesse nõukogu 27. novembri 2000. aasta direktiivi 2000/78/EÜ, millega kehtestatakse üldine raamistik võrdseks kohtlemiseks töö saamisel ja kutsealale pääsemisel³;
- võttes arvesse komisjoni 12. mai 2000. aasta teatist „Tõketeta Euroopa suunas puudega inimeste jaoks” (KOM(2000)0284);
- võttes arvesse komisjoni 25. septembri 2001. aasta teatist „e-Euroopa 2002: avalike veebisaitide ja nende sisu kättesaadavus“ (KOM(2001)0529);
- võttes arvesse Maailma Terviseorganisatsiooni 22. mai 2001. aasta rahvusvahelist funktsioneerimisvõime, vaeguste ja tervise klassifikatsiooni (ICF) (maailma terviseassamblee resolutsioon 54.21);
- võttes arvesse komisjoni 30. novembri 2003. aasta teatist „Võrdsed võimalused puudega inimestele – Euroopa tegevuskava” (KOM(2003)0650);
- võttes arvesse komisjoni 24. jaanuari 2003. aasta teatist „Puudega inimeste õiguste ja väärkuse edendamiseks ning kaitsmiseks õiguslikult siduva ÜRO instrumendi loomine“ (KOM(2003)0016);
- võttes arvesse komisjoni 16. märtsi 2005. aasta teatist roheline raamatu „Silmitsi demograafiliste muutustega – uus põlvkondadevaheline solidaarsus” kohta (KOM(2005)0094);
- võttes arvesse komisjoni 26. novembri 2007. aasta teatist „Puuetega inimeste olukord Euroopa Liidus: Euroopa tegevuskava 2008–2009” (KOM(2007)0738);
- võttes arvesse komisjoni 2. juuli 2008. aasta ettepanekut võtta vastu direktiivi, millega rakendatakse võrdse kohtlemise põhimõtet sõltumata isikute usutunnistusest või veendumustest, puudest, vanusest või seksuaalsest sättumusest (KOM(2008)0426);
- võttes arvesse komisjoni 15. novembri 2010. aasta teatist „Euroopa puuetega inimeste

¹ EÜT C 54, 25.2.2000.

² EÜT C 364, 18.12.2000.

³ EÜT L 303, 2.12.2000, lk 16.

strateegia 2010–2020: Uued sammud tõketeta Euroopa suunas” (KOM(2010)0636);

- võttes arvesse ettepanekut nõukogu otsuse kohta (KOM(2008)0530) ja Euroopa Parlamendi 24. aprilli 2009. aasta seisukohta Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni puuetega inimeste õiguste konventsiooni sõlmimise suhtes Euroopa Ühenduse nimel¹;
- võttes arvesse ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni fakultatiivprotokolli („fakultatiivprotokoll”), mis võeti vastu 13. detsembril 2006. aastal²;
- võttes arvesse ettepanekut võtta vastu nõukogu otsus (KOM(2008)0530) ja Euroopa Parlamendi 24. aprilli 2009. aasta seisukohta Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni puuetega inimeste õiguste konventsiooni fakultatiivprotokolli sõlmimise suhtes Euroopa Ühenduse nimel³;
- võttes arvesse komisjoni 27. aprilli 2010. aasta ettepanekut võtta vastu nõukogu otsus liikmesriikide tööhõivepoliitika suuniste kohta – Euroopa 2020. aasta strateegia koondsuuniste II osa (KOM(2010)0193), ja Euroopa Parlamendi 8. septembri 2010. aasta seisukohta⁴;
- võttes arvesse kodukorra artiklit 48;
- võttes arvesse tööhõive- ja sotsiaalkomitee raportit, keskkonna-, rahvatervise ja toiduohutuse komitee, naiste õiguste ja soolise võrdsuslikkuse komitee ning petitsioonide komitee arvamusi (A7-0000/2011),

- A. arvestades, et täieõiguslike kodanikena on puudega inimestel võrdsed õigused ja õigus vaieldamatule väärrikusele, võrdsele kohtlemisele, iseseisvale elule ja täielikule osalemisele ühiskonnas;
- B. arvestades, et üle 80 miljoni inimese ehk umbes 16% Euroopa Liidu kogu tööealisest elanikkonnast on puudega, sealhulgas autistlikud inimesed, ning endiselt liiga kõrge töötuse määr, mis on kaks korda kõrgem kui puudeta inimeste hulgas, võib põhjustada sotsiaalset tõrjutust;
- C. arvestades, et puude alusel pakutav kaitse piirdub töö saamise, kutsealale pääsemise ja kutseõppega (2007/78/EÜ);
- D. arvestades, et puudega inimestele suunatud poliitika on sageli liikmesriikide pädevuses ning põhineb seega kultuuripärandil ja ühiskondlikel tavadel, samuti majanduslikul arengul ja olukorral;
- E. arvestades, et (füüsilise) liikuvuse ja (sotsiaalse) kaasamise vahel on tugev seos, eriti arvestades kommunikatsioonivabadust (kommunikatsioonivahendeid ja nende

¹ ELT C 184E, 8.7.2010, lk 413.

² Ühinenud Rahvad, Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni Peaassamblee, vastu võetud 13.12.2006.

³ ELT C 184E, 8.7.2010, lk 414.

⁴ Vastuvõetud tekstid, P7_TA(2010)0309.

kättesaadavust), samuti viipekeelt ja liikumisvabadust kõikidel elualadel, eesmärgiga ühiskonnas täielikult osaleda;

- F. arvestades, et puudega inimestel on õigus piisaval tasemel kohalikele teenustele, mis toetavad iseseisvat elu, õigust isikuabile, õigust majanduslikule ja sotsiaalsele sõltumatusle ja täielikku osalemist ühiskonnas;
- G. arvestades, et juurdepääsetavuse tõkked kõikide pakutavate teenuste ja kaupade kasutamisel on puudega inimestele märkimisväärselt takistuseks;
- H. arvestades, et puudega inimesed kannatavad hariduse ja koolituse valdkonnas diskrimineerimist, sealhulgas puudub varane tuvastamine ning puudega laste ja õpilaste huvides toimuv sekkumine, mistõttu nende tööhõive võimalused on äärmiselt piiratud,

Eesmärgid

- 1. rõhutab, et rahalised kulutused ja majandusinvesteeringud puudega inimestesse on pikaajaliselt tasuvad investeeringud kõikide heaolu ja jätkusuutlikel alustel toimiva ühiskonna huvides;
- 2. on arvamusel, et Euroopa ühiskondadele, kus täielikult tunnustatakse kohandusi kergete puudega inimestele, on omane solidaarsus; rõhutab, et raske või liitpuudega inimesed vajavad siiski rohkem inimõigustel ja -väärikusel põhinevat abi;
- 3. rõhutab uue puudega inimeste Euroopa strateegia 2010–2020 eesmärkide olulisust ja kutsub eriti üles määratlema üksikasjalikumaid meetmeid kõikidel valitsustasanditel;
- 4. rõhutab, et on vaja uut tõhusat lähenemist puuetele, alates tõhusama mehhanismi loomisest, et korraldada puudega inimeste Euroopa strateegia rakendamine ja järelevalve;
- 5. tuletab meelde, et jätkusuutlik ühiskond, kus inimesed elavad kauem ja heas tervises, peaks tähendama ka seda, et puudega inimeste vajadusi saab eelnevalt kohandada keskkonnaga, muutes kaubad ja teenused juurdepääsetavamaks;

Kodaniku- ja inimõigused

- 6. kutsub üles austama Euroopa Liidu põhiõiguste hartat ja põhimõtet „disain kõigile”;
- 7. juhhib tähelepanu asjaolule, et paljud puudega inimesed kannatavad endiselt diskrimineerimise all seoses võrdse tunnustamise puudumisega seaduse ja õiguskaitse osas, ning kutsub liikmesriike üles neid puudujääke heastama, kaasa arvatud valimisõigus ning loodus- ja inimtegevusest tingitud katastroofide riigipoolne juhtimine;
- 8. rõhutab, et vaimse puudega inimesed on väärkohtlemise ja vägivalla suhtes eriti haavatavad ning kutsub liikmesriike üles leppima kokku üksikasjaliku kontrollmehhanismi suhtes, et tagada hoolekandeesutustes elavate inimeste inimõiguste ja

vabaduste austamine, eriti silmas pidades puudega naisi;

Andmete kogumise ja sidusrühmade konsultatsioonide olulisus

9. rõhutab, et andmed puuete ja puudega seotud teenuste kohta liikmesriikides, sealhulgas elumajade arvu ja kvaliteedi kohta hetkel kas puuduvad või on ebatäielikud;
10. väljendab pettumust puudega inimeste vähese kaasatuse üle andmekogumises ja on seisukohal, et 2009. aastal komisjoni keskse konsultatsioonide veebisaidi 336 konsultatsioonile vastanut kodanikuühiskonnast näitab, et teabekampania ei jõudnud sihtrühmadeni;
11. kutsub komisjoni üles ergutama koostööd liikmesriikide vahel, eriti seoses võrreldavate andmete kogumisega; rõhutab, et puuete mõõtmine ei peaks põhinema vaid meditsiinilistel aspektidel, vaid hõlmama ka sotsiaalseid ja keskkondlikke aspekte;

Demograafilised muutused ja tõketeta keskkond

12. rõhutab, et ka demograafiline muutus võib mõjutada puudega inimeste olukorda, sest eakatele mõeldud teenused ja lahendused on puudega inimestele suurel määral hädavajalikud;
13. on arvamusel, et see ei peaks ühiskonnas kaasa tooma konkureerimist kahe rühma vahel, vaid tööhõivvel põhineva kasvu innovatsiooni ja ühiskonna arengu liikmesriikides;
14. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles kaaluma ja hindama direktiivi 1083/2006/EÜ artikli 16 rakendamist, samuti juurdepääsetavuse suurendamiseks tehtud jõupingutusi, arvestades võimalikku panust, kui kasutatakse Euroopa struktuurifondide, eriti Euroopa Sotsiaalfondi vahendeid;

Vaba liikumine ja tõketeta teenused

15. tunnistab, et vaba liikumine on Euroopa Liidus põhiõigus; rõhutab, et sel on positiivne mõju puudega inimeste elukvaliteedile ja ühiskonnas osalemisele;
16. on arvamusel, et vastastikku tunnustatud parkimiskaart puudega inimestele ja Euroopa Liidu ühtne reisijate õiguste harta on olulised puudega inimeste kaasamiseks ühiskonda;
17. rõhutab, et innovatiivne ja teadmispõhine majandus ei saa kujuneda ilma puudega inimestele juurdepääsetava sisu ja vormita, näiteks pimedatele ligipääsetavad veebilehed ning viipekeelt kasutavatele inimestele kättesaadav sisu ja teenused;
18. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles kiirendama teenustele juurdepääsetavust tasuta patentide, standardite ja odava tarkvara abil, sealhulgas Euroopa 2020. aasta strateegia

juhtalgatused strateegia eesmärkide saavutamiseks;

Võrdsed võimalused

19. kinnitab veel kord, et puudega inimestel peaks olema eriomased kohandatud vahendid, mis võimaldavad neil osta kaupu ja teenuseid;
20. kinnitab veel kord, et kaubad, teenused ja nende teised versioonid ei tohi olla diskrimineerivad ning seega ei saa neil olla alternatiivset hinnakujundust puudega inimestele; lisaks peaks üle vaatama Euroopa avalike hangete õigusaktid;
21. kinnitab, et VKEd saaksid anda suurema panuse puudega inimeste olukorda, eriti kui neil on avalikes hangetes paremad võimalused; seega peaks VKEdele pakkuma enam ja sobivat teavet puudega inimeste kohta;
22. rõhutab, et nii kaitstud kui ka integreeritud töökohad peaksid olema võrdselt väärtuslikud lahendused erinevate puudega inimeste palkamiseks kooskõlas mõistlike abinõude rakendamisega;
23. kutsub üles täitma olemasolevat lünka Euroopa Liidu diskrimineerimise kohta käivates õigusaktides, mis puudutab puude alusel pakutavat kaitset, mis hetkel on piiratud tööhõive, kutseala või kutseõppega (2000/78/EÜ);

Puudega inimestesse investeerimine

24. märgib, et praegune haridus- ja koolitussüsteem ei enneta üldiselt puudega inimeste kõrget koolist väljalangemise määra; rõhutab, et see süvendab puudega inimeste ebasoodsamat sotsiaalset ja tööhõivega seotud olukorda eriti praeguse majanduskriisi ajal;
25. kinnitab, et kaasav haridus peaks olema keskpunkt; seega peab seda rõhutama strateegilises raamistikus üleeuroopaliseks koostööks hariduse ja koostöö alal (ET 2020), samuti ELi 2020. aasta strateegia oskuste ja töökohtade juhtalgatuses; lisaks on vajadus uute ja sobivate IT-juhiste ja infotehnoloogia õige kasutuse järele koolides ja kodus, mis puutub isiklikku ja kohandatud abisse;
26. rõhutab, et ettevõtete ühiskondlik vastutus võiks samuti olla oluline impulss puudega inimeste olukorras; kutsub otsustajaid ja sidusrühmi üles toetama ja rakendama häid tavasid selles valdkonnas;
27. kinnitab veel kord, et tuleks soodustada Euroopa institutsioonide ja liikmesriikide ametnike koolitusi puudega inimeste kohtlemise ja teavitamise osas ning ligipääs avalikele juriidilistele dokumentidele ja menetlustele on kriitilised küsimused;
28. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles muutma puudega laste vanematele suunatud üldteavet tõhusamaks, et puuet aegsasti tuvastada, pakkuda tuge ja võimalikke lahendusi nende vajaduste rahuldamiseks;

Võitlus vaesusega

29. märgib, et keskmisega võrreldes on puudega inimestel suurem risk olla vaene; umbes 80 miljonit puudega inimest on vaesed, sealhulgas miljon pimedat;
30. kinnitab, et vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vastu võitlemise Euroopa aasta algatusi meelde tuletades ei saa vaesust vähendada, ilma et puudega inimesi integreeritaks tööturule ja palgapoliitikat kohandataks seoses invaliidsuspensiooni süsteemiga, pidades meeles, et viimane on ka häbimärk;

Parlament nõuab jätkuvalt sotsiaalselt jätkusuutliku ja inimõigustel põhineva lähenemise järgimist

31. kutsub liikmesriike ja komisjoni üles kiiresti ratifitseerima ja rakendama ÜRO puudega inimeste õiguste konventsiooni ja selle fakultatiivprotokolle;
32. kutsub liikmesriike üles (ümber) hindama puudega seotud meetmeid ning riiklikke programme ja strateegiaid Puudega inimeste Euroopa strateegia ajal ning raames, tehes seda kooskõlas Euroopa 2020. aasta strateegiaga;
33. kutsub komisjoni üles kavandatavas rohelises raamatus avalike hangete reformi kohta lisama selgemaid viiteid puuetele;
34. kutsub liikmesriike üles lisaks meditsiinilisele aspektile võimalikult palju toetama sobivaid meetmeid ja kohandatud vahendeid iseseisvamaks eluks, eesmärgiga tagada võrdsed võimalused ja aktiivne elu;
35. kutsub komisjoni üles välja töötama konkreetseid, sobivaid ja üksikasjalikumaid meetmeid, samuti järelevalvemehhanisme kõikidel valitsustasanditel puudega inimeste Euroopa strateegia rakendamise suhtes;
36. kutsub komisjoni üles esitama Euroopa ligipääsetavuse akti, nagu puudega inimeste Euroopa strateegias lubatud;
37. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule ja komisjonile ning liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele.

SELETUSKIRI

ÜLDKOKKUVÕTE

Raportöör ootab vastavalt Euroopa Parlamendi otsusele jätkusuutliku ühiskonna edendamisele ja inimõigustel põhinevale lähenemisele toetudes järgmisi edusamme. Esimese sammuna ei peaks liikmesriigid mitte ainult alla kirjutama ÜRO puudega inimeste konventsioonile ja selle lisaprotokollidele ning neid ratifitseerima, vaid kooskõlas komisjoni esitatud Puudega inimeste Euroopa strateegia 2010–2020 ja Euroopa 2020. aasta strateegiaga on põhjendatud ka liikmesriikide puudepoliitika ja -strateegiate väljatöötamine või selliste riiklike dokumentide olemasolul nende läbivaatamine. Nende raames toimuv liikumine iseseisva elu ja kohandatud teenuste poole on tervitatav, ent liiga ametlik, teatud vajaduste suhtes paindumatu süsteem on Euroopa 2020. aasta strateegia eesmärkide saavutamiseks vähesobiv. Seetõttu esindab puudega inimeste strateegiaga seotud, 2015. aastani kestev juba esitatud meetmete kava sobivat suunda; toetada tuleks edasisi samme, mis parema rakendamise huvides sisaldavad konkreetsemaid tähtaegu ja programmelemente.

Raportööri arvates seisab Euroopa institutsioonide ees lisaks struktuurifondide läbivaatamisele kaks eriti olulist õiguslikku eesmärki: puudega inimeste strateegias nimetatud „Euroopa ligipääsetavuse akti“ võimalikult kiire ja üksikasjalikuma kontseptsiooni ning kavandatud õigusakti koostamine, samuti puudega inimeste kui ebasoodsas olukorras sotsiaalse rühma lülitamine riigihangetega seotud seadusloomesse.

LÄHTEKOHAD

Euroopa Parlament on minevikus juba paljudel juhtudel puudega inimeste olukorda käsitletud ning mitme eriti olulise otsusega seisnud puudega inimeste integratsiooni, õiguste tunnustamise ja kaitse eest, kutsudes nii liikmesriike kui ka Euroopa Komisjoni üles Euroopa Liidu tasandil õigusnorme ja -akte looma. Sellest tööst võtavad osa veel tänagi aktiivsed saadikud, kelle tööta ei oleks me nii kaugel.

Arvestada tuleb ka, et raportöör ei ole mitte ainult pühendunud puudega inimeste huvidele, vaid kõik ebasoodsad tingimused ja puudused, mis puudega inimeste elukvaliteeti suurel määral mõjutavad, puudutavad ka teda ennast ning ta on neid varem kogunud ning kogeb.

See pühendumine tähendab ka uut lähenemist. Sellist lähenemist, mis mitte ainult ei ürita seniseid tulemusi hõlmata, vaid samal ajal kaasa tuua ka uuemaid suundi ja võimalikke seisukohti jätkusuutliku, konkurentsivõimelise ja innovatiivse Euroopa huvides.

Raportööri peamine lähtekoht on suunatud inimõiguste kõige uuema põlvkonna ehk puudega inimeste olemasolevate inimõiguste tegelikule kindlustamisele. Keegi ei eita, et puudega inimestel on inimõigused, kuid vähemalt nende tegelikku kasutamist takistavad osaliselt füüsilised, osaliselt ühiskondlikud tõkked keskkonnas, sealhulgas ebapiisavalt ligipääsetavad teenused ja kaubad. Seetõttu rõhutatakse mõnel juhul teatud ideid nagu kohalike teenuste osutamise vajadus, õigus isikuabile või majanduslik ja sotsiaalne iseseisvus, samuti viipekeele tunnustamine ja põhimõtte „Disain kõigile” aktsepteerimine, et võimaldada elada iseseisvat

elu. Eraldi kinnitatakse ka puudega laste ja nende (enamikul juhtudest puudeta) vanemate õigusi, toetades varast arengut kui esmast tulevikku investeringut.

Kooskõlas Euroopa 2020. aasta strateegiaga on üks olulisemaid, kui mitte kõige olulisem eesmärk ligi 80 miljoni Euroopas elava puudega inimese tööhõive tõstmine ja olemasolevate, neid diskrimineerivate tõkete võimalikult kiire kõrvaldamine. Praegu töötab Euroopa Liidu puudega inimestest vaid murdosa ja nemadki võivad suurema tõenäosusega sattuda sotsiaalselt tõrjutu seisundisse. Puudega inimeste tööhõive määr on ka Euroopa keskmisest madalam – neist kokku 30–40% töötab, vaesemates liikmesriikides on olukord veel halvem, samas peab tööhõive aastas keskmiselt umbes 1% võrra kasvama, et jõuda Euroopa 2020. aasta strateegias ette nähtud 75%-ni. Ometi kaotatakse 2020. aastaks 12 miljonit madalama haridustasemega töötajale mõeldud töökohta.

Raporti pealkirjale viidates peab raportöör oluliseks märkida ka seda, et puudega inimeste liikuvus, sealhulgas juurdepääsetavus kommunikatsioonivahenditele kui ideede ja eneseväljenduse liikuvuse vahendile, ning ühiskonda kaasatus ei ole kaks erinevat asja ega kõigest kaks teineteist täiendavat tegurit, vaid kaks täisväärtuslikku, inimõigustel põhineva lähenemise kaks alustala suurendamiseks puudega inimeste võrdseid võimalusi. Mis puudutab pealkirja teist poolt, siis Euroopa Parlament ei saa midagi teha selles osas, et Euroopa Komisjon võtaks konkreetse seisukoha möödunud aasta novembris vastu võetud 10-aastasest Puudega inimeste Euroopa strateegias, mis asendas ELi varasema, 7-aastase puudega inimeste strateegia, sõnastatud eesmärkide ja selle lisas määratletud meetmete suhtes.

ÜKSİKASJALIK SELETUSKIRI

Eesmärgid

Jätkusuutlikus, konkurentsivõimelises ja innovatiivses ühiskonnas peab puudega inimestega seoses rääkima mitte lühiajalistest kulutustest, vaid pikaajalisest ühiskonna investeringust. Jätkusuutlik on ühiskond, kus suurem osa elanikest töötab, tagades nii ka pensionisüsteemi stabiilsuse. Konkurentsivõimeline on ühiskond, kus ei eksisteeri mitte sünnipärased takistused, vaid ümber kujundatavad ja seega ületatavad tõkked, mis annavad teed sotsiaalsele liikuvusele. Ühiskond on innovatiivne siis, kui see reageerib individuaalsetele vajadustele ja on kulutõhus, mitte ei leia puudega inimeste iseseisva elu võimaldamiseks ja ühiskonda integreerimiseks eelkõige sotsiaalsel kaasatusel põhinevaid lahendusi.

Vahet peab tegema puudega inimeste vajadustel põhinevate erinevate toetuste osas, rangelt ainult erinevate stimuleerivate aktiivsete ja passiivsete teenustega seoses. Ühest küljest on eesmärk see, et erinevat tüüpi ja raskusastmega puudega inimesed saaksid individuaalsemat abi, milleks kaitstakse huve, kasutatakse kõige uuemaid teadussaavutusi ja kogemusi, sealhulgas Maailma Terviseorganisatsiooni uut klassifikatsiooni, milles puudega inimese funktsionaalsusega seoses hinnatakse ka keskkonnategureid. Teisest küljest on tõeliselt tõketeta keskkonnas üha vähem vajadust individualiseeritud abi järele, sealhulgas arvestades ka ligipääsu teenustele ja kaupadele.

Puudega inimeste Euroopa strateegia rakendamisel on vaja, et üksikasjalikkuse huvides ja järelevalve puhul kehtestataks täpsemad tähtajad ning mehhanismid. Tähtsa rolli võiksid saada erinevad, seni veel mitte kaasatud ümarlauad, mis soodustaks tihedamat ja valdkondlikku koostööd nii kavandamisel kui teostamisel.

Kodaniku- ja inimõigused

Euroopa Parlament ei ole ainult pühendunud Euroopa põhiõiguste hartale, vaid rõhutama peab ka seda, et juurdepääsetavuse suurendamiseks peab toetama põhimõtet ja planeerimismeetodit „Disain kõigile“.

Andmete kogumise ja konsultatsioonide olulisus

Kutseorganisatsiooni ANED hinnangul, kellelt Euroopa Nõukogu arvamust päris, ei ole analüüsid ja andmed mitte ainult puudulikud, vaid paljudel juhtudel ka omavahel võrreldamatud. Ülisuur infopuudujääk valitseb ka ühes olulisemas valdkonnas – ühiskondlikes asutustes elavate puudega inimeste arv ja olukord, vähe usaldusväärseid andmeid on ka teenuste kohta. Oluline on toetada uurimustööd ja kaardistada ühiskonna valged laigud.

Demograafilised muutused ja juurdepääsetav keskkond

Demograafiliste muutustega seoses räägitakse vähe sellest, et vananev ühiskond seab inimesed silmitsi seninägematute probleemidega, ülalpeetavate hulk kahekordistub, mis toob ajutiselt kaasa ettenägematu tagajärgi. Seda arvamust toetab ka EUROSTATi koostatud prognoos, mille kohaselt 2050. aastaks ülalpeetavate hulk kahekordistub, mis lisaks uutele, Kesk- ja Ida-Euroopa liikmesriikidele mõjutab eriti Saksamaad ja Itaaliat. Lisaks kõrgemale pensionieale ja tervislikumatele eluviisidele nõuab tõsisemaid parandusi nii keskkonnale kui teenustele juurdepääsetavus. Kasvab ka iseseisva elu tähtsus, sest (ka) sotsiaal- ja tervisteenuste valdkonnas võib tekkida tööjõupuudus, mis tõstab teenuste hinda.

Isikute vaba liikumine ja tõketeta teenused

Liikumisvabaduse põhimõte on Euroopa Liidu põhiõigus. Sellega kooskõlas on vajadus luua ka tõketeta ühis- ja isiklik transport (sealhulgas liikmesriikides parkimiskaartide ühtlustamine kooskõlas puudega inimeste strateegia eesmärkidega), ning raportööri poolt juba ammu tungivalt soovitatud reisijate õiguste harta, et võimaldada reisimist kõikides transpordivahendites kõikidele sobival viisil ja turvaliselt.

Samuti on vaja just pimedatele juurdepääsetavaid internetilehekülgi, ka elektrooniliselt kasutatavaid, veebipõhiseid viipekeelseid teenuseid, sobivaid standardeid, tasuta tarkvara ja lahendusi, et levitada digitaalset kirjaoskust, täiendades varasema e-Euroopa algatusi.

Võrdsed võimalused

Võrdsed võimalused ei ole samad kui identsed, samasugused võimalused, sest sel juhul ei ole saavutatav ühiskonna eesmärk – integratsioon. Võimalused on siis võrdsed, kui tulemuste saavutamiseks tehtud jõupingutus viib sarnase tulemuseni, seda sobivate ja kindlate tingimuste ning vahendite abil, mis muidu on tagatud konkreetse töö teostamise ja lõpptulemuse seisukohalt tähtsusetute tegurite muutmisega.

Võimaluste võrdsus on kujuteldamatu sama hinnaga juurdepääsuta kaupadele ja teenustele, mis muidu on kõigile kättesaadavad ja mille kulutõhusust saab tootmistehnoloogia abil mitmekesistada, see tähendab, et puudega inimesi ei saa koormata lisakulutustega sellepärast,

et neil on teistsugused vajadused.

Ka VKE-de roll on erakordselt tähtis, mitte ainult üldiselt puudega inimeste tööhõives vajaliku teabe levitamisel, vaid nad saavad ka riigihangetes osaledes kaasa aidata sotsiaalse kaasatuse tugevdamisele, kuna Euroopa puudega inimeste osalusel valminud kaupu ja teenuseid võidakse hakata pakkuma ja need saavad konkurentsivõimeliseks.

Investeeringud puudega inimestesse

Praegused haridus- ja koolitussüsteemid ei ole veel piisaval määral valmis selleks, et rohkem arvestada puudega noorte ja inimeste vajadustega, ning puudega õpilaste koolist väljalangemise määra võib pidada endiselt kõrgeks. Näiteks Taanis, ühes edasijõudnumas liikmesriigis pääses 2007. aastal kokku 44% puudega õpilastest keskharidussüsteemi, samas tervete hulgas oli see määr 75%. Kokku 5%-l puudega inimestest on kõrgharidus, see on murdosa keskmisest.

Võitlus vaesusega

80 miljonit puudega inimest, sealhulgas 1 miljonit sotsiaalses tõrjutuses elavat kurti ähvardab suurema tõenäosusega vaesuse oht (OECD hinnangul elab iga 4. puudega inimene vaesuses). Vaesuse oht kujutab endast samal ajal ka häbimärki ning invaliidsushüvitisi ja -õigusi peab tagama neile, kes seda tõepoolest vajavad.